

Brijetne in zadovoljstva polne velikonočne praznike!

JUU — SEKCIJA ZA DRAVSKO BANOVINO
UREDNIŠTVO IN UPRAVA »UČITELJSKEGA TOVARISA«

Še nekaj misli o „Domu učiteljic“

Na poziv zadruga »Doma učiteljica« sem poizkusila s agitacijo med tovarišicami. Različni odgovori in izgovori tovarišice so mi dovolili vpogled v njihovo mišljenje in razpoloženje napram naši edini ženski stanovski organizaciji. Zdi se mi, da vse premalo cenijo in upoštevajo pomen našega doma.

Izgovor: »Imam svojce, svoj dom, skupnega doma ne bom rabila.« Dom ni mišljen samo kot zavetje posameznih; še večji je njegov pomen kot središče našega skupnega udejstvovanja. Polnovredne zrele žene smo poklicane delati v vseh smereh, ki jih zahtevata življenje in čas, v katerem živimo. Z našim osredotočenjem bi dvignile ugled vsega stanu in tej skupnosti smo dolžne žrtvovati prispevek, ki je za posameznico malenkost, a za skupno prizadevanje pogoj uspeha.

Izgovor: »Sem članica že tolikih društev!« Izmed vseh potrebnih društev mora biti za nas naša ustanova najvažnejša. Nas ne bo podpiral nihče drug, ako pa odrečemo svoji organizaciji pomoč, mora propasti. Kdo nas bo še upošteval, ako se ne znamo ceniti same!

Izgovor: »Imam družino, skrbim za starše, za brata, za sestro.« Poleg obveznosti do družine imamo dolžnosti tudi do širše družine — do svojega stanu. Kako sijajen vzgled stanovske zavezanosti so nam naši tovariši! V dobi, ko je bil slovenski učitelj najbolj ponižan in najslabše plačan, si je znal z vztrajnostjo in požrtvovalnostjo ustvariti celo vr-

sto kulturnih in gospodarskih organizacij, ki mu zavidajo vsi drugi stanovi. Družinski očetje, tovarišice, ki so tudi skrbele za svojece, se niso ustrašili žrtev, kadar je to zahtevala skupnost. Po številu presega tovariše, ali jih dosegamo tudi po solidarnosti? Zahtevamo enakopravnost, toda ta ne pri- naša samo pravic, še več nam nalaga dolžnosti in odgovornosti.

Tovarišice! Naše predhodnice so ustvarile temelj, začetek je tukaj, naša ustanova se počasi razvija — toda zadruga je živ organizem. Kot prvi pogoj morata biti zdrav koren in krepko deblo, sok pa mu morajo dovajati široko razpredene korenine in koreninice. Kakor rastlina brez teh ne bi uspevala, tako se tudi organizacija brez pomoči in sodelovanja številnih članic ne more razvijati in rasti. Položaj, v katerem se nahaja naša zadruga, zahteva naše krepke moralne in gnotne zaslombe. Dajajte, h katerim nas poziva »doma«, zmore vsaka izmed nas, samo malo dobre volje je treba.

Naš letošnji občni zbor, ki smo ga napovedale za 22. t. m., bo verna slika naše zrelosti in moralne sile. Postavil nas bo pred odločitve, od katere zavisi izvedba naših načrtov in nadaljnje delo. Zato vas nujno pozivamo vse tovarišice, pridružite se nam in podprite nas, ker le v široki skupnosti nam je zagotovljen časten uspeh!

Članica zadruga »Doma učiteljica«.

UČITELJSKI POKRET

Učenci našega okraja

Kot je že poročal v 30. številu letošnjega Učiteljskega tovariša tov. Kimovec France, je učiteljstvo v laškem okraju sklenilo po programu Učiteljskega pokreta — odseku sekcije JUU v Ljubljani, Franciskanska ulica 6, število anketnih listov z obvezo, da bodo poravnale malenkostne stroške za razmnožitev oz. tiskanje teh pol.

Ker je verjetno, da bi se še kako drugo učiteljsko društvo zavzelo za tak način mladinskega dela, objavljamo vzorec kartotečnega lista za poedinega učenca z navodilom vred.

Ona sreska društva, ki pristanejo na to delo, naj najkasneje do 1. maja 1940. javijo tajništvo Učiteljskega pokreta — odseku sekcije JUU v Ljubljani, Franciskanska ulica 6, število anketnih listov z obvezo, da bodo poravnale malenkostne stroške za razmnožitev oz. tiskanje teh pol.

Sola: Razred: Razrednik:
Anketna pola o učencu

Datum anketiranja:

A. Podatki o družini: 1. Priimek in ime učenca: — 2. Kraj in hišna številka: — 3. Družinski člani: — 4. Družinski člani nad in pod 15 let: — 5. Poklic staršev: —

B. Stanovanje: 1. Kje stanuje: — 2. Število stanovanjskih prostorov: — 3. Število postelj: — 4. Kako spi: — 5. Kje spi: — 6. Posteljno perilo: — 7. Čas spanja: —

C. Imovinsko stanje roditeljev: 1. Lastnik hiše: — 2. Koliko ima vse zemlje: — 3. Koliko ima plodne zemlje: — 4. Koliko ima zemlje v najemu: — 5. Koliko daje zemlje v najem: — 6. Ali ima svoj plug in voz: — 7. Koliko ima konj in goved: — 8. Koliko ima svinj in perutnine: — 9. Ali pridela zadosti za domačo celotno prehrano: — 10. Kaj prodaja od svojih kmečkih pridelkov: — 11. Katere kmečke pridelke mora kupiti: — 12. Ali obdeluje s posli in dninariji: — 13. Ali hodi kateri družinski član na dnino: — 14. Ali ima kateri član stalen dohodek izven kmetijstva: — 15. Ali ima nestalen zaslužek izven kmetijstva: — 16. Ali je zadolžen: —

Č. Učenceva obleka: 1. Pokrivalo: — 2. Plašč: — 3. Obleka: — 4. Pulover: — 5. Predpasnik: — 6. Dežnik: — 7. Rokavice: — 8. Obuvalo: — 9. Nogavice: — 10. Perilo: — 11. Kakšna je delovna obleka: — 12. Kdaj menja perilo: —

D. Telesni razvoj: 1. Rojstni datum: — 2. Višina celega telesa: — 3. Sedežna višina: — 4. Obseg grudnika: in prsnj indeks: — 5.

Obseg trebuha: in trebušni indeks: — 6. Teža: — 7. Pelidisi: — 8. Konstitucijski indeks: —

E. Prehrana: 1. Po jelovnikih za vse 4 letne čase: — 2. Po kalorijah: — 3. Do kdaj imajo kruh: — 4. Kakšno moko uživa in kolikokrat dnevno: — 5. Do kdaj imajo sadje: — 6. Uživa alkohol: — 7. V čem obstoje ljudska hrana: —

F. Učencevo delo: 1. Kakšna dela opravlja doma: — 2. Služi pri tujih ljudeh: — 3. Delovni čas, poleti — pozimi: — 4. Kje in kdaj se uči: — 5. Ima dovolj časa za učenje: — 6. Kaj želi postati: — 7. Kakšne nagrade in kazni dobiva: —

G. Učencevo zdravstveno stanje: 1. Bolega na pljučih: — 2. Znaki rahitide: — 3. Je večkrat bolan: — 4. Katere telesne hibe ima: — 5. Je vidno duševno manj razvit: — 6. Zobje: — 7. Snaga: — 8. Kadi: —

Navodilo k anketni poli o učencu:

Ad A. 1. Priimek in ime, poleg tega tudi domače — hišno ime (Pivko Franc — Gašparjev). — 2. N. pr. Hudi vrh 16 — Za hosto. — 3. K družinskim članom pršteva mo roditelje in otroke, stare starše, strice, tete in njih potomce, ako žive v istem gospodarstvu. Tuji so: hlapci, dekle, pomočniki, tuji preužitkarji. Navedi ločeno po spolu (domači: 4 m. + 6 ž. = 10; tuji: 1 m. + 2 ž. = 3). — 4. Domači nad: 3 m. + 1 ž. = 4, pod 1 m. + 2 ž. = 3; tuji pod: ... — 5. Navedi glavni poklic (kmet, polgruntar).

Ad B. 1. V hiši, koči, baraki ... — 2. Šteje samo prostore za bivanje: sobo, kuhinjo, predstobo, in to ločeno (1 k. + 3 s. = 4). — 3. K posteljam šteje tudi divane, otomane, zložljive postelje. Klop, ležišča na peči, hlevu, seniku označi posebej. — 4. Spi sam ali s kom drugim in številu oseb na otrokovem ležišču (z bratom in hlapcem = 3). — 5. Spi na postelji, klopi, peči, senu ... v sobi, kuhinji ... (v sobi na peči). — 6. Rjuhe ima, nima; kaj sleče ponoči, obleče nočno perilo (brez rjuh, sleče suknjič in čevlje ali, na rjuhah v nočni srajci). — 7. Spat gre ob ... vstane ob ... = ... ur.

Ad C. 1. Hišni lastnik (oče ali posestnik X iz Laškega). — 2. V hektarjih ali orali. — 3. Od plodne zemlje odšteje površino gozda in pašnikov. — 4. — 5. V hektarjih ali orali. — 6. Da ali ne (plug — da, voz — ne, ali 2 pluga, 2 voza). — 7. — 8. N. pr. 3 konji (z žrebeti), 7 goved (s teleti), 5 svinj, 12 kokoši, 3 gosi ... — 9. Da ali ne. — 10. Pridelki, ki jih prodaja (sadje, jajca, svinje, stavbni les, drva, ogelje). — 11. N. pr. moko, krompir ... — 12. Posli so stalni (1 hlapec, 2 deklj, 1 pastir), dninariji samo sezonski, kolikor jih pač približno potrebujejo naenkrat za pomoč (4 m. + 5 ž. = 9). — 13. N. pr. 1 m. + 2 ž. = 3. — 14. N. pr. železniški delavec, rudar ... — 15. N. pr. kot sezonski delavec v industriji, na cesti ... — 16. Ima hipoteko na posestvu ali samo kratkoročno posojilo (hip.).

Ad Č. 1. Kapa, klobuk, ruta (1 kapa, 1 klobuk). — 2. Zimski, letni plašč, pelerina, kratak suknjič, pled (1 zim. plašč). — 3. Hlače, telovnik, suknjič, ločeno po komadih, dekljice cele obleke, krila, jopice (3 hlače, 2 telovnika, 2 suknjiča; 3 obleke, 2 krili, 3 jopice). — 4. Vse pletene jopice. — 5. — 7. Številu komadov oz. parov. — 8. Čevlji, šolni, škornji, gumasta obutev; ako nima lastnega obuvala, čigavo nosi (1 čevlji, 1 škornj ...). — 9. Številu parov. — 10. Ločeno število srajc, spodnjih hlač, majic, kombinež, spodnjih kril (4 srajce, 3 spod. hlače, 2 majici). — 11. K dobri šteje tudi zašito. — 12. N. pr. vsak teden.

Ad D. 1. Dan, mesec in leto. — 2. Zmeri tesno od navpičnem drog, ob zidu, bosega, v pozorju; vodoravna deščica naj se dotakne najvišjega mesta na temenu. Nanesi najprej višino 1 m od tal, od tu naprej naj bo metrska mera stabilno pritrjena. Meri s pravokotnim trikotnikom (60 stop.), ki mu po možnosti na daljši kateti pritrđiš vodoravno deščico (150,5 cm je otrokova višina). — 3. Otrok naj sede na stol in se s hrbtom navpično nasloni na šolsko tablo, hrbet zravnar; meri od sedala stola do vrh temena, ali pritrđi navpično na vodoravno sedalo stola metrsko palico in meri kot v primeru D. 2. (70 cm). — 4. Izmeri najprej vdih (kolikor more zajeti sape v se), nato naj iztisne vso sape iz sebe, in izmeri izdih; oba podatka zabeleži (77 — 67 cm). Meri v srajci ali golega. Merilni šiviljski trak napni čim više pod pazduho, vodoravno preko spodnjega dela lopatice in nad prsnima bradavicama; roke naj visijo mirno in mehko, ram naj ne dviga. Oba podatka seštej, razdeli z 2 in nato izračunaj indeks grudnika (77 + 67 = 144 : 2 = 72 cm. Indeks grudnika = 100 obodov grudnika : višina (= 7200 cm : 150,5 cm = 47,9 % višine). — 5. Obseg trebuha zmeri vodoravno malo nad popkom čez naj-ožji del trebuha, brez napenjanja ali stiskanja in zabeleži (60,5 cm). Trebušni indeks = 100 obodov trebuha : višina (= 60500 : 150,5 = 40,2 % višine). — 6. Čim manj obleke, bosi in samo v spodnjih hlačah oz. srajci. Postopaj pri vseh enotno in upoštevaj težo perila, kar takoj odštej (37,5 kg). — 7. Glej Prosveto št. 1, VIII. članek na str. 5: Izračunavanje prehranjenosti po pelidisih, tab. na str. 7, ki jo popravi v toliko, da napišeš pelidisi je vedno točno med številke kg. (Številu pelidisi je 80 81 82 83 84 85 ... teža otroka v kg 9,15 9,50 9,83 10,2 ... itd.) V tem članku natančno izveš kako se določajo pelidisi. Za podhranjenost smatrajmo pri nas otroke pod 94,5 pelid., za srednje (povprečno) hranjene od 94,5 do 100 pelid., za nadhranjene nad 100 pelid. — 8. Lorentzov Konstitucijski indeks je: višina — teža — (višina — 125) × 0,5 = 100 (velja od 6. do 14. leta, torej za naše šolarje). Rezultati pod 100 gredo v prid otrokovi telesni razvitosti, nad 100 pa v breme. 150,5 — 41 = (150,5 — 125) × 0,5 = 109,5 — 12,25 = 97,25, torej 3,75 v

blaga za damske in moške obleke

A. & E. Skabernè

Ljubljana

plus. Za mladostnike od 14. do 18. leta je indeks: višina — teža = 100 (162 — 51 — 10 = 101, torej 1 kg minus). (Indeksi so vzeti po doc. dr. B. Škerljju.)

Ad E. 1. Izberi si v vsakem letnem času 1 teden, ko niso vmes kakšni večji prazniki in zaslišuj otroke, kaj so prejšnji dan zaužili. Zabeleži datum začetka in konca preizkušanja. Kontroliraj točnost izjav pri bratcih in sestricah preizkuševancev event. pri starših. — Jelovniki: ponedeljek: zajtrk: kava, žganci; 1. juž.: kruh; kosilo: postna juha, krompir, žganci; 2. juž.: kruh; večerja: koruzni močnik, mleko; torek: slično; sredo: ... Za vsakega učenca napravi posebno polo, razdeli po dnevih in obrokih. — 2. Ako hočeš ugotoviti prehrano po kalorijah, si oglej v isti števil. Prosvete na str. 8. Mencejev članek: Metod za preiskovanje prehranjenosti po njeni kalorij-ski vrednosti, Jurandčev članek na str. 14: Ljudska prehrana na Telčah, in Pavčičev članek na str. 16: Metoda preiskovanja prehrane trboveljskega delavskega otroka. — 3. Približno do katerega meseca v tem letu jim je zmanjkalo domače moka za kruh. Ako nikdar nima kruha, tudi beleži. — 4. Posneto, neposneto, v mlečnih jedilih. — 5. Gl. E. 3., enako ugotovi. — 6. Priložnostno, redno, koliko kozarcev (del) dnevno, tedensko vina, sadjevca, žganja. — 7. Naštet najvažnejše artikule hrane poleti, jeseni, pozimi, spomladi, kakšne kombinacije so, najobičajnejše v delavnikih, o praznikih; označi potrošnjo govedine, svinjine na teden ali mesec ...

Ad F. 1. Pomaga v gospodarstvu, gospodinjstvu, hodi na dnino. — 2. Kot pastir, pestunja ... — 3. Koliko ur dnevno dela poleti, od ... do ... pozimi od ... do ... — 4. V sobi, zvečer ... — 5. Da ali ne. — 6. Ako se ne more odločiti, pusti prazno. — 7. Nagrade: v jedi, slaščicah, denarju, vsakdanjih potrebščinah; kazni: kreganje, tepež, brez jedi ...

Ad G. 1. Da, ne, neznano. — 2. Na okončinah, hrbtenici, glavi, zobeh; da, ne. — 3. Da, ne. — 4. N. pr. šepa. Sicer prazno. — 5. Da, ne, znaki, vzrok po možnosti (slabo nadarjen zaradi alkohola). — 6. Celi, karice, skrbast. — 7. Telesna, obleke — primerna, neprimerna. — 8. Kadi priložnostno, redno — koliko cigaret dnevno.

Ne ustrašite se preveč obilice vprašanj. Kdor si bo znal delo razdeliti in ga vplesti v svoje redno šolsko delo, bo imel od njega dvojni dobiček. Do konca tekočega šolskega leta morete imeti zbran ves ta material. Z bodočim šolskim letom pa bomo študirali duševni razvoj istih otrok. Vprašanja bodo tako sestavljena, da bo tudi nerojen psiholog mogel dati nanje zadovoljiv in točen odgovor. Ta navodila dobro shranite, ker ko bodo kartotečni listi razmnoženi, ne bomo prilagali navodil. Pavčič Marjan

Mladinska mafica

—mm Seliškarjeva socialna mladinska po-vest »Janko in Metka«, ki je izšla v naših rednih publikacijah v preteklem letu, je začela izhajati v ponatisu v Mladinskem listu v Chicagu v Ameriki.

—mm Najlepši velikonočni dar so »Pirhi«, zbirka najboljših bolgarskih mladinskih pravljic. V zbirki je zastopanih 21 bolgarskih pisateljev s 26 sestavki. Knjiga je izšla v velikem formatu na finem papirju. Knjigo je opremil ing. arh. Omahen. Pri ilustrativnem delu pa je zastopanih 26 najboljših slovenskih ilustratorjev, in sicer Milko Bambič, Viktor Cotič, Maksim Gaspari, France Gorše, Božidar Jakac, Elko Justin, France Kralj, Mara Kraljeva, Gojmir A. Kos, Tine Kos, Miha Maleš, France Mihelič, Janko Omahen, Slavko Pengov, Nikolaj Pirnat, France Podrekar, Ksenija Prunkova, Ljubo Ravnikar, Maksim Sedej, Rajko Slapernik, Hinko Smrekar, Saša Šantel, Mirko Šubič, Fran Tratnik, Janez Trpin in Drago Vidmar. — O tej posrečeni zbirki, ki je tudi zaradi svojega ilustrativnega dela posebnost svoje vrste, so pisali obširno tudi srbski, bolgarski, nemški in češki listi.

Kdor knjige še nima, naj jo naroči. Kartonorirana stane 20, vezana 26 din.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev. Obvestilo. Članstvu Učiteljskega pevskega zbora sporočamo, da bo prihodnji pevski tečaj 19., 20. in 21. aprila v Trbovljah. Natančnega programa za ta tečaj danes še ne moremo objaviti, storili bomo pa to takoj po seji vseh sodelujočih sreskih društev v Zidnem mostu. Članstvo prosimo, da na ta pevski tečaj računa pri svojem delu. Vse podrobnosti bomo objavili v okrožnici. Tajništvo.

Hudinski:

Težka zadeva

Pomladansko jutranje sonce je sililo skozi okno na moje oči. Bili smo še v hudi zimi, toda sonce se ne da varati, ko pride njegova doba. Skoz polpriprte trepalnice sem zrl vsele žarke, ki so obetali lepši letni čas. Ampak kljub temu nisem bedel; močno sem spal in mi ni niti padlo v misel, da bi utegnil kmalu nastati dan in da bo treba vzdigniti glavo, pa s polnimi rokami zgrabiti za delo. Prav za prav sva spala oba, jaz in on. Namreč narod. Narod je ležal na drugi strani, blizu vrat, in brez dvoma je tam od ozkega okna vleklo po njem. Takole bi se lahko navlekli revmatizma; kajti v spanju se lahko marsikaj zgodi: razgališ se in se gotovo prehladiš; vleče po tebi od vrat, od okna, od mrzlih sten, skozi preperelo in premočene blazine. Pa imaš potem pravega hudirja; bolezen zajaše višeca ramena in te stisne s koščenimi koljeni za vrat, da zaripneš v obraz. Ubogi narod! Vendar — in to je tista čudežna slovenska sreča! — se vedno nekdo najde (to je dobro, da se najde), ki poskrbi zanj, za tega siromaka, in si s skrbmi stke zaslug, da je lepo. Zgodi se vedno, da se odpro ob določeni uri vrata in vstopi mož (vedno je mož), da pomore neboljencu, ga morebiti pogrne, če se je v spanju razgalil in povzročil grdo pohujšanje, in da napravi čezenj križ.

Ali bo tako tudi to pomlad obetajoče jutro? Revmatizem se je vidno selil v ubogo narodovo telo, od mrzlih sten je pihalo v razgaljeno truplo, in ni bilo čudno, da je narod včasih zakašljal, votlo in bobneče, kakor da bi se pripravljalo neurje za gorami. Negibno sva ležala oba, jaz in on, in spala naprej. Stiskal je svoj hrbet ob mene, da bi se vsaj od te strani ogrel, in rad sem mu prepustil del toplote, del tega čudnega idealizma. Toplota je kakor idealizem, toda ni denar. Spala sva — v podzavest pa sem čutil njegovo pričakovanje Njega, ki se je bil postavil čezenj za varuha.

Vsak varuh mi je bil vedno nekaj milega in dragega, ker se mi je zdel dober človek. Poznal sem enega, ki je tako dolgo čuval svo-

jemu varovancu mast, da si le-ta ni imel s čim zabeliti svojega neslanega soka. In vsa ta mast se je z varovancevega telesa preselila v varuhovo telo. Kolikokrat je pozneje on, varuh, razlagal: Ne bil bi dobronik, če ne bi bil sam užil vse masti; kajti za neboljence mast ni koristna, utegnila bi škodovati njegovim jetrom — ali Bog se ga usmili! — mu pričarati žolčne napade! Resnica je ostala resnica, da je varuh dobro bitje, in da je za ubogi narod samo sreča, imeti ga, dobronika, nad seboj in nad svojim premrlim truplom.

Ure so tekale, a spanja ni bilo konec. Telo na drugi strani je drgetalo kakor šiba nad vodo. Gotovo bo tisti nekdo vsak čas tu, pa bo storil svojo dolžnost in si s skrbmi stkal zaslug zanj. Odprla se bodo vrata in vstopil bo tolsti mož (tisti, ki je pojedel mast), mili varuh ubogega trupla, in ga bo morebiti pogrnil in napravil čezenj križ.

Zgodilo se je. Za hip so se odprla vrata in v sobo se je vsul blagodejen trak sončnih žarkov. Reakcionar ni mogel nikoli zadihati pomladi in ni slutil, kaj je prišlo z njim. Obstal je pred posteljo. S premišljajočimi očmi je motril narod pod seboj; videl je drgetanje prezebajočega telesa, slišal sumljivo sikanje v prsih, gledal otekle sklepe revmatičnih udov. Vse to je spoznal, a ni mogel pomagati, zakaj tedaj — o groza No. I! — tedaj je zagledal telo, ki je to truplo gredo! In — o groza No. II! — na tem telesu je bilo zapisano (oči so dobro videle), da je to telo telo nekega — brezverca!

Blagor očem, ki vidijo globoko! Blagor jim, ker bodo gledale v lepoto dobrote! Toda so tudi zle oči. Te vidijo sam greh. Konec je. Te oči se nikoli ne motijo. Gorje jim, če vidijo — brezverca! Ker — postanejo zaslepljene!

Zgodilo se je. Zaslepljenost je pobesnala, udarjala na levo in desno, opletala na vse strani s svojo zlo mislijo in besedo, z nehanjem in dejanjem. Ampak ubogo truplo poleg mrzle stene zebe. To je pač življenje, kakršno se vleče že od nekdaj pri nas doma.

A ne pomaga vse skupaj nič. Pomladansko sonce sije skozi okna in veseli sončni traki obetajo lepši čas. Tudi to je neke vrste vera!